

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

У К А З.

МИ

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

Књаз и Господар Црне Горе

Дајемо на знање и објављујемо свијема и свакоме:

Наш драги син, Његова Свјетлост Престолонашљедник Данило, навршије данас, по милости Божјој, своју осамнаесту годину, и

пошто налазимо, да је подобан управљати својим пословима;

пошто налазимо, да је за благо Државе Наше нужио одредити Пријемнику Нашем положај, за који има да се спреми —

Проглашујемо овијем Нашега драгога сина, Његову Свјетлост Престолонашљедника Данила за пунољетна у смислу Чл. 638 Омигег Имовинског Законика.

Овијем проглашењем пунољетства Наш драги син, Његова Свјетлост Престолонашљедник Данило, још не може имати удјела у Државној Управи, јер

Налазимо, да је његов задатак сада још, да се и даље науком и искуством снажи и спрема за Владачке Дужности, које га, по милости Божјој, чекају, и

налазимо према томе, да му је, док Воља Божја буде, мјесто украј Нас, да добро позна Црну Гору и Црногорце, да се настави и укријени у врлинама црногорским и да путујући по свијету позна људе и народе и стече пространа искуства, која ће му ваљати у Владачком животу његову.

Но ако Воља Божја друкчије осуди, **ето њега на мјесту, да Нас замијени.**

Наш Министар-Предсједник и Министар Унутрашњих Послова нека изврши овај Указ.

Дано на **Цетињу**, 17. Јуна 1889.

НИКОЛА. с. р.

ЦЕТИЊЕ. 16 јуна.

Сјутра ће се навршити осамнаест година од онога дана кад се, 17 јуна 1871. родио први син Господару и Књазу нашем, Нашљедник пријестола Му, први Нашљедник црногорског пријестола послеје толико пасова и вијекова владицанског доба.

По нашем „Имовинском Законнику“ сваки Црногорац може бити пунољетан, ако му отац на то пристане.

И ако се у свијем пријестоним (монархијским) државама законске одредбе за Владачки Дом разликују од закона за обичне држављане, те нашљедник пријестола обично постаје пунољетан прије своје врете, ипак наш Књаз и Господар није хтјео да се Његову Нашљеднику пријемљује у томе други закон до онога који важи за сваког Црногорца, те је горњим највишим Својим указом извољно објавити, да му Син и Нашљедник, Његова Свјетлост Књаз Данило Александар, сјутра постаје пунољетан.

Колико је уданаца по сваку државу, по сваки томе вољни народ, видјети уз крјешка, здрава, свјежа Владаоца, младог, чистог, здравог и лијепог Сина Му и Нашљедника, у првом развоју младалачке снаге и мушког разбора, то се најбоље види кад се погледа, каква је невоља по народ и државу, кад, по несрећи, тога гдје гођ нема. Погледајмо само на прошлост српског народа, те помислимо, како би било да је „лејаки Урош“ дорастао био до коња и копља док је Цар Душан још био овако сважан и свјез као што је, Богу хвала, у ови час наш љубљени Књаз и Господар? — Да ли би косовска погибија, којој се јучер наврши пет стотина година, довела стару српску државу тако

брзо до умора и ископа, да је кнез Лазар имао толико синова колико кћери, те да му је бар један дорастао син преживио косовски видов-дан и остао да га освети?

Милошћу божјом и на нашу лијепу срећу почиње наш дични Нашљедник зрело доба свога живота у три свијетла знамења небеског благослова.

Прво му је знамење здравље, снага и свјетлина у којој Свемогући одржа Узвишених му Родитеље, који су сад као на врху своје снаге и у највишем развоју сваке тјелесне и умне врлине. Ко је толико претурио преко главе, ко се толико био са свакојакијем невољама и мукама па их, божјом помоћу, све надбио и савладао; ко је толико привриједио држави и народу, српству и словенству, и умом и трудом, и мачем и пером, колико наш Кнез и Господар, Узвишени Родитељ нашег сјутрашњег Слављеника, па ипак да толики напори и догађаји не оставе мучнија видљива трага, без оне сједине, вичињене као најљепшом цјесмом те испод ње исте пониче: — Тај се може уздати да још није достигао ни половине Свога вијека и да ће Му Нашљедник добро остарјети, прије но што Га позову к себи блажени души светог Петра, владике Рада и великог прегоаца и зачетника Данила.

Друго је сретно знамење сјутрашње светковине наше, она лијепи младост, оно здравље тјелесно и душевно, *mens sana in corpore sano*, којим се Свијетли Нашљедник сјутра навози на дивно море мушког самовласништва. Но неће се одмах одбити у неогледну ширину. Три године проводиће Га мудри Господар брода поред бријега, између отока и стијена; да види све опасности и засједи, да позна све затоне и законе. Па тек тада, кад му снага буде за далеки пут очирела момачким цјесбањем и хрвањем јуначким, кад буде видио својим очима како *labor improbus omnia vincit*, кад буде поцрпио најдрагоцјеније истине старијех мудраца и књижевника, вјечитих учитеља потонет умног свијета, кад му се буде неодољива жеља за науком набрала златнијех плодова са гранатог дријева новије науке и вјештине, — тек тада ће сва једра вјетру, те заплонити у велику пучину, слободно, свјело, прегалачки и јуначки, ка' витешки Му Родитељ, ка' славни Му Дјед-Имењак.

Но има још једно треће знамење лијепе среће наше, с којим се сусрета сјутрашња светковина. Као да је примисао божји тако удесио, те сјутрашња објава и прослава зрелости нашег Свијетлог Нашљедника пада у заранке петовјековне косовске жалости, а на уранку наше нове среће, између вјеридбе и вјенчања Свијетле Сестре Слављеникове Кнегињице Милице.

Може ли се замислити љепши, значајнији сусрет небеских прилика у народном животу, но што је тај загрљај прошлости и будућности народне, та двојака радост, поникла између пребола жалости и освитка нове среће, свјетле благодати, те обриче народу обилату мазду за све неподношљиве и садашње муке и невоље.

Ко је вјешт и коме је мило читати у звијездама, умјеће много прочитати из те три сјајне звијезде на нашем народном небу, те три свијетле прилике с којима ће ованути и у којима ће омирнути свечани данак сјутрашњи.

А нас народ молиће се, сјутра и навјек, светој Тројици, да нам то тројство дуго краи у најљепшем сјају, то дивно звијездано тројство, благовјесница сваке лијепе среће народне.

ВИДОВ-ДАН!

Колико је крви проливено, колико је невинијех жртава пало, што Србим није претрпано, што се није зборило, закључило и предузело, што се није написало и печтало о Видов-дану 1389 године? Ко да изброји, ко да све прорачуна и побилежи?

Мало је овакијех дана у животу народа, мало је и свјетла историја побилежила. — Струне на српскијем гуслама не исцјеваше другог дана у животу Србинову, у којем таквом жељом и мишљу Свевишњег Бога доивамо. Од године до године стрепио је Србин за свој натражак, борио се за своју главу.

Кроз провалијех пет вијекова, у овој пачини крпевите земље, очајничко-крвава борба никуда престајала није. И онда кад је азијатска сила завладала српском слободом, и онда на овим висинама богињи слободи слободно тамај палисмо. Кад се на развалинама српске царевине, *услијед неслоге православаца наших*, подигао пријесто азијатске самовоље у Једрени, ни онда у овим крпевима луча слободе није се угасла. Кад Мурат II. са небројеним буљуцима паде на Косово и наш миди завичај у црно зави, све што тешкоме тонузу није хтјело подлети, то се абјежало у ове планине да, куцајућ се у врелој крви, сачува дивно српско име и свету слободу. Па и онда кад су азијатске ордине цео свијет у вериге оковале и под ноге своје цару бациле, и онда на овим литицама, не само што за ланце не знадоше, него се и азијатски таласи о ломне ове горе ломине и ово камење пријетило је, да азијатско узбуркано море читав западни свијет не поплави. Кад наши најбољи витезови изгубише, потомци њихови улегнуше у непревазице кланце и богаве и пошеће се на ове висине, да наставе неједнаку очајничку борбу — и очување пошљедње српско-православне канџе да се не угаси. Кад подло ласкање и неско удварање поштење врлине које ондашња пријестоља окружаваху, отискујући од себе све што бјеше свето и племенито, и онда преостали српски јунаци окупнише се око својег Владике Господара, да мачем и крстом бране најљепши дар божји: „Крст часни и вјетну слободу.“ Кад васцјели свијет под ударцем оштријех азијатскијех мачева од страха се каменио, ућутао и предао се у паручје азијатскијех буљука на милост и немилост, и кад је свагдје надвладала гробна тишина, и онда са ових висина разлијегао се поклич: „ко је витез, да гипемо и крв пролијевамо!“ Кад је читавијем свијетом завладала сила, страх и очајање, и онда је са ових крпева одјекивао јуначки глас од брда до брда кроз све балканске земље, и на тај глас падоше небројене главе злудумбара. У овим крпевима азијатскоме господству нијдје и нијдје трага не бјеше. Зрачак свјетлости са неогледнијех црногорскијех висина вазда је просијевао и осталијем Србима, патрицима, улијевао наду у срце, да ће и њихов дан доћи.

Паци наши, и браћа наша сви се очајнички борише, али славно и побједише.

Овако бјеше у Црној Гори, од косовског до данашњег Видов-дана!

А у осталијем српским крајевима?

Србин бити, то је већ мука; који је за Српство претао, бјеше мученик овога свијета. Али је суђено да сваки народ грку чапу испије, за то је и српски народ испио своју до дна! И муке велике не претрпели народ, није народ јак, није народ честит.

Што није претрпано српски народ у прошлијех 500 година све до Великога Кара-Ђорђа, до славног шумадијског Петровића, вјечите дике и поноса свег Српства? Имали муке за коју Србин не знађаше?

Ми не би смо знали разјаснити, да ли је угодније души бити у данашњим српским редовима, или би јој милије било летити над „могилама“ погинулијех на данашњи дан на бојном Косову?

Као што је данашњијех дана мало, да нас тако живо потјеђају на овај кобни дан, који нас је довео косовској погубици, на гробницу царства и живота српског; а биће патристско дјело ако и овог једног из наших немилујех успомена на вијек избришемо, а то ћемо постићи у оквиру једне саме ријечи: **Слора!**

Обилат је број и данашњијех јунака, који потпуно налице у врлинама и благоросту оној кити опшћех јунака старијех времена. Благо ономе ко се јунак родио, он је имао рашта на овај свијет и долазити.

Небо ће примити данашње молитве и плач за погинулијем јунацима, само тада, ако са данашњијем топлим молитвама и сузама, одбацимо све старе погрјешке и пошљедице које нас на косовски покољ доведоше. Биће сретан онај који доживи милост неба, као што је сретан и онај кога ороси родитељска суза.

Свети је задатак данашњег дана — размишљање; биће знаменит, велик и сјајан данашњи дан, ако од данас унапријед будемо провађали наше дане са тврдом вјером: **да сила слога Србима спасава!**

БЕРЛИН, 11 јуна. — „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ јавља да сјутра, у понедељник ујутро, руски Царевић долази у Берлин, путујући у Штутгарт.

БИОГРАД, 11 јуна. Истит је показао да је руски новинар Шаранов учествовао у писању бунтовног пројекта. Министар унутрашњих дјела наредио је да се одмах протјера. Други учесник је српски новинар, зове се Лазаревић (Светолук?) и признаје да је сарадник „Видела“.

БЕЧ, 11 јуна. — Тесар је данас примио делегације. Одговарајући на поздраве председника, рекао је Тесар: „Није се ништа промијенило, ни у нашојем односима према великим државама, ни у праву наше спољне политике. У пуном складу с нашојем савезницима, нашта се Моја влада да мирно развије јевропски положај, који је непрестано непоуздан. Надам се да ћемо моћи сачувати благодати мира у процесу непрестаном појачању војске, које и на сав приморава да не прекидамо усавршење наше ратне силе. Жалосна одлука Краља Милана да се одрекне пријестол Србије, дала је власт у руке намјесницима, који су ме најтврђе увјерили да ће продужити његовати садашње пријатељске односе према Аустро-Угарској. Пропикут доброжелјним чувством према сусједној краљевини, ја се исто тако надам да ће мудрост и родољубље Срба знати очувати земљу од озбиљне опасности. — У Бугарској влада ред и мир. Лијепо је видјети како та земља непрестано напредује, поред свега свога мучног положаја“. — Даље је изјавио Тесар да предлије најредних лањских потреба, набавака и наредба сад ће бити довољно учинити што је најпрече и најнужније за укрепење убојних особина војске. Напокон Тесар напомиње непрекидни напредак у економном развоју Босне и Херцеговине.

ГРАДАЦ, 11 јуна. — Влада је наредила Косовску прославу. Словенска академијска друштва стоје под полицијским надзором.

БИОГРАД, 11 јуна. — Лист напредне странке „Видело“ изашао је данас попледњи пут. Доноси изјаву главног одбора, да се напредна странка уклања са политичке позорнице те обуставља и свој орган.

БЕЧ, 11 јуна. — Кад је Аустријска делегација била у Тесара, изјавио је председник јој, кнез Виндингрец, тврду наду да ће мир Јевропе остати непомућен, те да ће се Тесарина моћи и даље мирно развијати. Завршујући изјавио је вјечиту захвалу, тврдо уздање и вјерну оданост према Тесару, који је царевини одржао благодати мира.

Председник угарске делегације, гроф Зичија, изјавив прво непоколебљиву вјерност, показао је пажњу, да се ратна снага војске умножи. Нада се да ће влада Тесарева и од сад водити ону инострану политику која се до сад показала права и која хоће да одржи мир оним начином који се слаже са интересима и образом царевине и помаже трговину јој и промет. Својска узајмница између народа и војске, створена новим устројством војске, уједиће народ у случају велике опасности те ће војсци дати природну снагу. Најзад жели, да Бог поживи Тесара до крајне меће људскога вијека.

БЕРЛИН, 12 јуна. — Царевић руски, Краљ грчки и војвода спартански (краљевић напљески) дошли су синоћ на 8¼ часа, обједовали су на следећој станици. Краљ је одео на станицу у Фридрихстрасе, гдје су га дочекали генерали Пале, Хапке, граф Шлафел, и грчки министар, и отирали га у гостиницу „континентал“. — Царевић и краљевић пошли су на 9¼ даље у Штутгарт, а Краљ остаје до сјутра.

БУДАПЕШТА, 12 јуна. — Све новине живо уздижу важност ријечи пријестоне бесједе о Србији и Бугарској.

Nemzet изјављује задовољство што у бесједи налази израз тврде политике и прегнуће, одуријети се свему што би сметало мирној развоју Истока. — Pester Lloyd вели: Ријечи о Србији нијесу пријетња, по озбиљна опомена. Врло су значајне љубави ријечи о Бугарској. Аустро-Угарска неће да се игра жмуре, те нште од Србије исто тако јасно понашаће, као што је и она сама према Србији. — Pesti Naplo се нада да ће Тесарска влада прегнути да што учини против намјесника у Србији, ако они не би одржали ријеч дату Тесару. Аустро-Угарска прва пружа руку бугарском народу. — Egyetértés наглашује да љубавни говор о Бугарској најбоље показује што мисли Тесарска влада у том непријемном питању.

ПАРИЗ, 12 јуна. — „Republique Française“ вели да се ријечи Тесарева тамо нијесу најпријатније чуле. Ријечи о Србији озбиљна су опомена. Ипак незнатност захтијевањем кредита умањује узнемирење и не допушта бојати се скорог рата.

ЛОНДОН, 12 јуна. — Standard вели: Ријечи Тесарева о навијек непоузданом положају Јевропе изазивају мучне мисли. Непријатно је, што се у говору Тесареву не налази никакве лијепе наде, као ипаче. Аустрија би требала да препријечи аитаације руске. — Morning Advertiser мисли да је Тесарска ријеч врло жива опомена Русији.

БИОГРАД, 12 јуна. — Ријечи Тесарева примиле су се у круговима српске владе врло пријатно. Те ријечи показују да се око пријестолу аустро-угарског друштва мисли о развоју српских ствари, по што ципу новине ових дана, гдје се размеђу многе сплетке.

БЕЧ, 13 јуна. — Краљ, Краљица и Намљедник румунски стигли су амо; није било службеног дочека.

АНГУЛЕМ, 13 јуна. — Деруледа је суд ослободио од кривине побуне против комесара, по га је осудио на 100 франака глобе због увреде. Лагер је осуђен на исту глобу ради пријетње чиновнику. Лезан сасвим ослобођен.

БЕЧ, 13 јуна. — Краљ, Краљица и Намљедник румунски пошли су јутрос, у короти, у вауцпнску костурдницу гдје су се помолили Богу поред пок. Кронпринца Рудолфа, гдје је мало прије румунски министар ставио вијенац. Јутрос румунска величанства примиле надвојводе Албрехта, Вилхелма и Рајнера са надвојвоткињом Маријом. На подне примиће их Тесар и вратиће им посјету на час по подне.

ТРОСТ, 13 јуна. — Нобас око поноћи била је у једној крми крвава задјевница између турских и грчких мриара. Један турски мриар од 18 година, с италијанског пароброда „Pierino“, убио је ножем грчког мриара Руси са топчаће „Псаре“, и ратио четири мриара и једнога грађанина. Убица је затворен и судиће му се.

ПАРИЗ, 13 јуна. — Принц Виктор Наполеон писао је пар. посланику Макану, да одобрава проглас деснице.

БЕЧ, 13 јуна. — У аустр. делегацији разложно је, гр. Калнокија политичко стање. Поблија злоупотреке, вели да поред свега нејасног положаја који се лако може покрити, мир није у опасности. Варају се који мисле да је нова румунска влада противна Аустро-Угарској. Нит је Брањано аустријски, ни Катарина руски. Младјем државама балканским ваља допустити да се слободно крећу. Није оправдана мисао, да ће Србија навијек бити тако раздражена као сад, и да ће запета покушати да оствари маште и спове који се јављају. Аустро-Угарска мирна у свијести о својој снази, мора одржати начело немијењања у домаће послове балканских држава и судити пражтајући милостиво. Србија нема снаге за нападај. Ипак нам је ваљало спријечити покушај да се од Србије начини огњиште превратних сплетака. Прави је уз-

рок онште узнемирења у незадовољству некијех народа са стањем јевропског прапа и у навлашном дражењу народних страсти. Сви су владоци претили да спријече паршењ мира и све владе које познају огромни заманај садашњих ратова. Ако што миру пријети, да то зашто није одговорна Аустро-Угарска. Она ће, у пуној сложи са својим савезницима, учинити све да сачува мир. — Односи према Немачкој су толики и све чвршћи, исто тако према Италији. „Увјерен сам да ће садашњих ројеља по Италији мало по мало нестати. Ми смо Италији што и она нама. Запета нећемо остати без помоћи вел. држава које исто тако мисле о положају као ми, да се одржи право на Истоку. Аустро-Угарска храни пријатељске односе са свајем државама, на и са Русијом.

БЕЧ, 14 јуна. — ЕУ расправи запитало је Клуменки министра, да ли се српски намјесници владају према пријатељском обећању? Калнокија је одговорно: Корнети Србије исто као и личне користи намјесника, који су дужни и вољни остати на свакој мјесто до пунољетства Краљева, дају њеко јемство. — Кад су садашњи власници били у опозицији, они су одвине живо некали да се поврати митрополит Михаило, а да неби то сад остварили, Уједињене Срба, то је идеални програм. Багетину ваља разликовати, да ли се тај програм расправља теоретично у мирно пријеме, или се покреће у часу жестоке раздражениости, кад сва напаставијетска (џ) преса чини све да потпази страсти.

Буџет министарства иностраних дјела одобрен је.

БЕЧ, 14 јуна. — Fremdenblatt јавља да је бављење краљевског парумунског у Бечу дало прилике узајамном увјерењу о искреном пријатељству којим су оба владоца процикинути одавна и које се оснива на великом узајамном поштовању.

БЕРЛИН, 14 јуна. — Kreuz Zeitung јавља да Русија у Бриселу и Паризу тражи пов зајам.

ПЕТРОГРАД, 14 јуна. — „Новости“ мисле да су ријечи Тесарева о Бугарској непосредна пријетња Аустро-Угарске, која се сувише поноси тројним савезом.

Сјутра, на Видов-дан, приредиће „Словенско добротворно друштво“, помен косовског боја у казанској саборној цркви.

БУКУРЕШТ, 14 јуна. — „Independance Roumaine“ много хвали ријечи гр. Калнокије о Румунији и хтјела би да тако ципу и новине аустро-угарске

РИМ, 14 јуна. — Риформи се свиђа говор Калнокијев, гдје нема никакве претјераности. О мањим балканским државама зборио је Калнокија као највише пријатељ независности тихих народа.

КРУШЕВАЦ, 15 јуна. — Краљ Александар, у пр. тњи намјесника Протића и Велимарковића, свијех министара, митрополита Михаила и многе пратње, прилико је овдје. Народ га одушевљено дочекује. Кмет крупевачки, нудећи Краљу со и хљеб, рече да народ српски и династија Обреновића ваља да су тако нераздјелни као со и хљеб. Краљ је одно у гимназији уз усклике народа.

БЕЧ, 15 јуна. — Politische Correspondenz-у јављају из Берлина да се потврђује, да ће Цар, Царица и Царевић-напљески њемачки походити савојски краљевски пар у Монци, према обећању датом Кр. Умберту у Берлину. За тим ће се у Нануљу укрпат за Атину. — Цар Вилхелм је и опет изјавио жељу да се он и Кр. Умберто сваке године походе. Ни кнез Виенмарк, ни син му, неће иратити Цара. Није истина да ће Виенмарк ићи у Нануљ.

ПЕТРОГРАД, 15 јуна. — Поштоје кнше толико су поправиле ле-

тину, да се народ не брине више о томе.

БЕЧ, 15 јуна. — У одбору за иностр. политику угарске делегације говорио је гр. Калнокија овако: Министарство иностраних дјела није добило из прве руке никаква гласа о покрету у новопазарском сандаку. Ако је истина, тада је покрет настао у мухамеданском народу на лажни глас, да је Султап поконио сандак Србији или Црној Гори. Министар поблија злослутна разлагања. Положај аустро-угарски на Балкану зашто је бољи по послји берлинског уговора. Политика која хоће да се балканске државе развијају саме собом и да уклања страна мијењање, може само имати прекрасне попледице. — Одрок краља Милана, који му давно бјеше на уму, према његовој тврдој парави, није се могао спријечити. Нема никаква разлога повјеровати јасним и свечаним обећањима намјесничтва. Увјерењу да нема разговора о војној конвенцији српско-руској, ваља вјеровати. Бугари, имајући нужне особине да образују уређену државу, могу се надати да ће се мирноћом и издржљивошћу извући из садашње неагоде. Но не би много вриједило потезати прерано то устојено питање, Аустро-Угарска у начелу није противна ни уређењу питања о Источној Румелији, ни признању стања у Бугарској. Но што је боље, ако она сама то призна. — Јаки напори Румуна да остану независни, особито с мора, евиде се Аустро-Угарској у пркос некијех неагода. Тим се најбоље поблијају гласови који нам подмећу тежње за проширењем, те тим одржавамо дошљедино несебезбашу политику на Истоку есповану на вјерном држању уговора, Министар тврдо вјерује да ће се народни развојак на Истоку свршити оснивањем снажних држава. Што се тиче рата, министар топло препоручује да се одгоди, јер би рат био некон за све плодове човјечјег ума и труда ових једних година. Боље и залуду тропити небројено благо за војске, него кретат војске у бој који може уждити свијет. Ако велика политика лијепо пође, балканске ће епизоде остати без велике штете. Но кад би се мале ствари прехитриле, то би могло шкодити великијем стварима.

Разлагање се много допало и буџет је одобрен.

ИЗ НОВИНА.

Брвојавно соопштени чланак „Гражданина“, под насловом:

„Походь официозных именованных и австрийских матадоров противь Серби и Черногорин“, закључује овако: „Уједињење српског народа, по нашем дубоком убјеђењу, јест историјска нужа: то није друго него питање времена. Али какво уједињење? Официозни матадори трајају са страхом о уједињењу цијелог српског народа у једну државу. Међутим, такав је изглед савршено неоснован. Српски народ, као исто ријски народ, развијао се под управом двију династија — црногорске и српске — и под различитим условима.

Он у течају свега XIX вијека тежио је к двома средиштима, а не к једном. Овим заједницом језика и религије, црногорци и срби — двије су разне стране (2). Срби не би се задовољили под патријархалном управом Кијаз црногорског, тако исто, ни црногорци не би издржали услова српске управе. Ето зашто ми мислимо, да ће се уједињење по пређашњему окретати око два средишта — Цетиња и Биограда, око двије историјске династије — Негуша и Обреновића или Карађорђевића, у случају кад би се претргла династија Обреновића.“

„Што се тиче нелијепе приче о томе као да би петерхотска државина била освојила Кијаз црногорског на путу државног преврата у Србији, ми имамо потпуно право, на темељу највјернијих података, изјавити, да руска влада сматра својом највјетвијом задањом једино потпомагати у Србију, као и Црну Гору, и сматра савршено нужа од опетанак објегте српске државе под влашћу њихових историјских династија.“

ДОПИСИ.

Ерцег Нови, на Спасов-дан. (Записано). — Ако Вам се не јавља нико из овог краја ерцеговачког приморја, то није из немарности према својој милој браћи Пригорцима и њиховој општељубљеној Господари, јер ко и мало познава Ерцеговачане, мора им признати искрену приврженост и високопоштовање Његовом Височанству Књазу Николи и уз Њега нашој сродној браћи орловима јуначкијех гора који петогодишњом борбом сачуваше име, вјеру и слободу српску; даје дакле влада оваква браќа љубав, оваква приврженост и високопоштовање, ту се не смије ни промислити на немар. Ипак има нешто од сметње те нас граничи, а то су политичне околности. До душе, ја и нијесам политичар, а знам добро да ни такве дописе не би сте ни печатали, но будући ствар се односи народног весеља и лијепе радости коју нам донесе значајни Спасов-дан, надам се да ће те уврстити ово мало редака у вапем цијењеном листу „Гласу Црногорца“.

На Спасов-дан, прије нег ће се сунчани зраци помоћи иза високог Довњана и обасјати низоко Приморје, бијаше на љедо много народа у овој вароши да се помоде Богу и светом Спасу којег је храм овде на Топлу. Овај речени храм благоизволило је посјетити Њено Височанство премилостива Кнегиња Милена на сами Спасов-дан године 1867. то је био врло значајни дан за овамошњи народ; и толако је значајан да га ни онадар на ни сада није лако описати, јер је видео ванредну радост и весеље у народу, а то је ствар врло наравна јер то је била прва и први пут личној Кнегињи Српске земље и од Српске крви да се моли Богу у вишереченом светој храму међу онамошњим Србима и Српкињама; довољно је само споменути да је Њено Височанство при поласку од Бијеле до Топле поздрављато из стотине убојних топова са најодушевљенијем усклицима хиљаде гласова: да живи Књаз Никола и Књагиња Милена.

Једн кад пошље оваква радост походила овамошње Српство на Спасов-дан, то немогу знати, јер сам био својеродеан у далеком свијету те се нијесам ни једном нашао на речени дан овде до овога пута; но до душе овај пут нијесам се надио ничевога особеној радости која би напачила оном Спасов-дану године 1867. кад је нас најодличније удостојио посјетом Њено Височанство Кнегиња Милена. Али ко ће као Бог? овако наша стара пословица вели. У осам сата јутром појем у вишеречени варош и већ из подалека видим лијепи број мјештана и сељана окупљени око једне моје пријатељске особе, и већ чујем најодушевљенију грају и велико весеље, чујем срдачне изазве „Богу слава и светоме Спасу! Бог им даје сваку добру срећу! дај Боже у сто добријех часа и т. д. Умијешах се и ја међу њима и упитам мога пријатеља који држахе једну артију у руци, што је ново? овај ми весело одговори: „вео сад добих телеграм с Цетиња који нам јавља најрадоснију вијест да се вјерила кћер Њихових Височанства Књаза Николе и Кнегиње Милене, Њена Свјетлост Кнегиња Милица, за Његово Царско Височанство Великога Књаза Петра Николајевића а првог Рођака Његовог Величанства Цара Александра III. Оваква знаменита вијест побуди ми чувства моје неизмјерне радости и узвикнем: Свемогући Боже! благослови и храни Височанствене Заручнике многа и многа љета! сви остали највеселије одговорише: амин Боже дај! опет неки пристарији људи изразивше своје задовољство оваквим ријечима, „благо нама кад смо доживјели да се славни Романови почеше женићи од лијене Српске крви Свјетле Куће Петровића Његуша“. И додаде да ће се сав народ Велике Русије обрадовати овом новом пријатељству које веже за вазда, не само вишеречене Славне Куће већ и цјелокупни народ Руски и Српски. Овако је прошао Спасов-дан па и сваки други дан у радости и задовољству свакојему Новљанину и Новљанки и биће све боље и одушевљеније ово и свако друго добро које нам уздолази од Свјетлог Двора Витенског Књаза Николе.

Стефо Мијајловић.

Шавник, на Спасов-дан. — Нашу малу варош и цијелу околину овог малог мјеста потресаво је радосни глас, пошто на 21. о. м. телеграфска жица преко Горанска, до нас доведе највеселију до данас глас за сретно пријатељство витенског и узоритог дома Петровића Његоша, и срећно владајућег дома Романова.

Разумјесмо да је кћер Њихових Височанства Свјетла Кнегиња Милица вјеровна за Његовим Царским Височанством Великим Књазом Петром Николајевићем.

Веселе, одушевљене, пјесми, усклицима, честиткама и здравицама до данас равног му се не памти.

Племенски командир Јован Ружић и подкомандир Јанко Караџић, са својима подручним одредима, барјактарима, пјепадима и осталим поносним овог краја војницима дадоше данас узорити примјер весељу нашега племена. Неисказана радост са овим оживљава и челици срце јунака овога краја. У вишој смо нади и на још бољу будућност, по примјеру онијех јуначкијех старијех бораца нашега племена, на челу којих је свагда предњачио и предњачио славни и велики бан Новаца Церовић који је свагда и са својима умно, хотио и могао издржати тешке борбе у стрпљењу с тврдом надом на бољу и срећнију будућност, уздањем свагда на и данас на Богом изабрани дом Петровића, и на тврду вјеру и народност свете нам мајке Русије, како се прије уздасмо у блаженост. Императоре и самодршце братске нам Русије, тако данас још више на премилостивог Цара и заштитника српског црногорског, великог Александра III. који с дана у дан све више и више оживљава вјеру, наду и љубав Црне Горе.

Сабраши на данашњи дан, позивом нашег племенског војног командира, у средини ове варошице, уз радосни глас еретне вјеридбе, кличемо из свих гласа: Живео самодржац и Цар славне Русије Александар III! Живео мили нам и љубљени Књаз и Господар Никола I! Живјела мајка наша, Царица свјеруска! Живјела наша омиљена владарка Књагиња Милена! Живјела узорита Кнегиња Милица! Живео Његово Царско Височанство Велики Књаз Петар Николајевић! Живео Његов Свјетлост Престолонапљедник црногорски Данило Александар I! Живјела слога и пријатељство вјековно међу великом Русијом и међу Српском јој браћом.

У Манастиру Морачи, 21 маја.

(Светковина услјед еретне вјеридбе Свјетле кнегиње Милице са Великим Књазом Петром Николајевићем). — 19 маја у 9. часова пред подне, Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит Митрофан брзојавом достави Настојатељу овог Манастира, радосну вијест, да се је Свјетла Кнегиња Милица вјерила са Великим Књазом Петром Николајевићем, те да се има држати благодарјење у овој св. обитељи. Онај, који је настојатељу предао телеграм, а то бјеше један њак ове школе, добио је од истог у новцу лијеп поклон.

Будући се бјеше примакла неђеља и празник св. Цара Константина и св. Царице Јелене, одложено би, да се благодарјење тај дан по св. литургији очита. Настојатељ је одмах известио канотана племенског о радосном догађају, а у исто се вријеме по цијелом племену тај радосни глас проио; од тада почело се припремати, да се тај дан што свечаније проведе, који смо с нестрпљењем чекали.

21 мај овану у најљепшем времену; од рана јутра народ са свију страна долазио је у манастир. На св. литургији чинодјејствовали су настојатељ манастира г. Игуман Дожић и члени наш парох Спасоје Базовић, Осим многобројног народа, учитеља и ученика бјеху ту канотан племенски г. Радован Радовић и почасни сердар Ристо Медоница и неколико официра. По свршетку св. литургије држао је Настојатељ благодарјење за срећну вјеридбу Њезине Свјетлости Кнегиње Милице са Његовим Царским Височанством Великим Књазом Петром Николајевићем; иза пјесме „тебе Бога хвалим“ онаљено би 11 топовских метака а за тим је телеграфским путем послата ова честитка:

„Њезином Височанству
Књагињи Милени
Цетиње.

Данас послједи св. молитве, која је у овој светој стародревности поднесена престолу Свемогућег, да благослови свезу Ваше узвишене шери Кнегиње Милице са Великим Књазом Петром Николајевићем: Највишим одушевљењем честитамо ново пријатељство које се узвишеном Кнегињом утврди између двије Владалачке Куће Руског и Српског народа. Желимо, да буде срећно и Богом благословено.

Мјесно свештенство, Грђанско и учитељско чиновништво с народом у Морачи.“

Иза тога Настојатељ и Канотан позваше присутне у црквену авлију ће сви бити почашћени нићем. Прву здравицу подигао је Настојатељ за здравље Његовог Височанства нашег личног Господара истакнувши значај новог пријатељства између Црне Горе и Велике Русије. Та ријеч би пропраћена усклицима: „Живео Владлајућ Дом Петровића“. Иза тога је било много здравица, пуцање револвера и пјевање разних пјесама; неки пак вођаху разговор, а особито старци, који су прво стање Црне Горе запамтили, говораху један другом „Хвала Богу, имали срећнијег народа од Црногорског, и благо вама који сте

помоћли, лијене ли ћете дане ишчекати“. Ни једна светковина осим Имен-дана Његовог Височанства није пропраћена оваквим одушевљењем. Чиновници утвриваху се, ко ће више увесељења допринијети, које плаћањем народу нића, које пјевањем и играњем, што је у најљепшем реду до саме ноћи текло.

Вријеме је код нас хвала Богу до сада лијепу, вођа немамо, али се надамо, да ће трава и жито све надокнадити.

Не остаје нам друго но молити Бога, да нам наш Славни Господар здраво и у задовољству дође у домовину.

М. М.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 16 јуна.

(Парастос). У понедјељник, 12. о. м. навршило се 6 мјесеца од смрти блаженоупокојеног Књаза А. Карађорђевића.

По настојању Књаза Петра, истог је дана обдржаван у цркви цетињског манастира у покој души брата му Ђорђа парастос са молебствијем. При св. литургији и парастосу чинодјејствовао је Високопреосвештени митрополит Митрофан, уз припомоћ барског парохја г. В. Вукотића, цетињског протојереја г. Матиновића и митрополитског протођакона г. Ф. Радичевића.

На парастосу бијаху присутни: Његово Височанство Књаз-Господар, Његова Свјетлост Пријестолонапљедник, Њихове Свјетлости Књаз Петар и Књагиња Ђорка Карађорђевић, Њихове Свјетлости Кнегиње: Милица, Стане, Јелена и Ана, сви црногорски министри и великодостојанственици и велики број побожних приватних лица.

Послије парастоса положено је неколико вијенаца свјежег црногорског цвијећа на гроб упокојеног Књаза Ђорђа, чији остаци почивају вјечни санак поред цркве цетињског манастира, близу вјечног пребивалишта чланова нашег владалачког Дома.

Унуку великог Ђорђа, сину Књаза Александра, нашем милом и нигда незаборављеном Књазу Ђорђу А. Карађорђевићу, вјечнаја памјат!

(Из Двора.) Његово Височанство Књаз-Господар, у пратњи Господе војвода: Петра Вукотића, Ђура Матиновића и Маша Врбине, кренуо је, у прошасту понедјељник, у 6 часова по подневу, преко Ријеке, скадарског блата и Плавинице, у Подгорицу, откде се је, са истијем друштвом, повратио у сриједу вече, у 8 часова.

Г. војвода Станко Радонић, министар иностраних дјела о коме смо јавили да је, ради слабости ноге, кренуо у хрватску топлицу Крапину, тамо је теже оболио. Снашла га је нека напаст од живаца, те је опомадне позват стручни љекар из Граца да види болника. И ако је тај стручњак нашао да *нема никакве опасности*, ипак је у сриједу вече кренуо у Крапину старији брат боников, г. Стеван Радонић, и, по највишој заповиједи, г. Гавро М. Вуковић.

(Тужни помен.) У помен погинулим српским јунацима, на Видов-дан, обдржавања је у цркви цетињског манастира света литургија са парастосом.

Службу божју вршио је Високопреосвештени митрополит Митрофан. Овом жалосном чинодјејству са највећом побожношћу присутни бјеху: Његово Височанство Књаз и Господар, Њихове Свјетлости Пријестолонапљедник Данило и Књаз Петар А. Карађорђевић, сви наши министри и великодостојанственици, све цетињске грађанске власти, црско-руски министар г. К. М. Аргироуло и министар Француске Републике г. А. Жерар, ђаци богословије и гимназије, ученици и ученице основних школа и много цетињског грађанства.

Примили смо овај брзојав из Оџиња: (Видов-дан). У цркви литургија

и парастос. Дошао је митрополит Косановић (на коњу) и Војвода Симо, с народом. У школи бесједа учитеља Ивелића, пуна дубоког смисла и осјећања за тим према прилици, многе декламације и пјевање ученика и ученица. Гдје којему канула је суза низ јуначки брк од милине. Таква је наша прослава била проста, значајна, достојанствена. —

(Долазак.) Опумоћени министар италијанске владе на Двору Његова Височанства, г. Ликурт Маџо, стигао је са својим секретаром синоћ на Цетиње.

Српско позориште на Цетињу. У Зетском Дому, под управом г. Б. К. Протића, „Позоришно Друштво“ је представљало: у недељу 11. о. м. „Дон Цезар од Базана“. Драма у 5. чинова, написао Диманоар, превео Н. Н. У понедјељник починак. — У уторник: „Језуита и његов питомак“. Шаљива игра у 4 чина, написао Шрајбер, превео српски А. Мандровић. — У сриједу, уочи Видовдане: „Бој на Косову“. Драма у 5 чинова, написао Др. Јован Суботић. — У четвртак, на Видов-дан: „Потурчица“. Драма у 4 чина, написао Иван Кукуљевић пл. Сакципски. Сјутра, свечана представа у част и славу Његове Свјетлости Пријестолонапљедника за сјутрашњи Рођен дан, друштво ће представљати два шаљива комада у 1 чину: „Шола Теја“, с Француског, превео Гернића, „Лјек против пуница“ с Шпанског, превео Н. Н. Пријед, међу и за преставом, друштво ће пенјевати неколико српских пјесама.

Улазна цијена: Засебно мјесто 2 ђ., — 1 ред 1. фор., 11. ред 60 новч. Стојање 40 п. ђаци 20 п.

Са стране офинетства, све досадашње преставе бијаху добро посијеђене. — И ако је Црногорац од Косовског Видовданана до свршетка 1877 године, неприкидно борио се на бојном пољу, на овом кршевитом Косову, ипак на представи „Бој на Косову“, нагомилала се толика сила народа, да га више у „партеру“ Зетског Дома није могло стојати. Све улоге у дотичним представама, сваки напосе као и сви скупа, врло су вјешто и добро одигране. — Оволико за данас, у идућем броју опширније.

(На знање) О данашњој и сјутрашњој слави рођен дана Његове Свјетлости Пријестолонапљедника Данила, извијестићемо наше читатеље у идућем броју „Гласа Црногорца“.

ПРИЛОЗИ ЗА „ЗЕТСКИ ДОМ“.

Господин Владимир Ј. Ристић из Трета даровао је „Зетском Дому“ десет наполеона, на чему му се овим јавно захваљује.

Цетиње, 15 јуна 1889 год.

Одбор за скупљање прилога.

Јавна захвала.

Госпођа Софија Лукићина Ветонкина, наставница у вишој дјевојачкој школи, поклонила је ђачкој гимназијалној библиотеци 29 рускијех књижица, на чему се истој овим јавно благодари.

Цетиње, 15 јуна 1889 г.

Управа.

Јавна Благодарност.

Господин Јоко Мар. Пејовић, руски становник из Брђанске, благоизволио је даровати овој школој управу 5. рубљица, да се набави писаћег материјала овој школој младежи.

У име моје и моје школе, реченом дародавцу изјављујем најусрднију благодарност.

Цек. уч. А. П.

ОБЈАВА.

Моју кућу једнокатницу, такозвану партер на бонку према Зетском Дому, су четири собе, ходником, кухином, подрумом, баном и буваром у исту, продајем. Ко жели купити нек се пријави дољеподписаном власнику исте, ради погодбе.

Цетиње, 15 јуна 1889.

Ш. Кустудић.